

Klageretten gjelder for enkeltvedtak

Kommunal Rapport 02.12.2025, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Når den alkoholpolitiske handlingsplanen i realiteten bare omhandler to skjenkesteder, er det da snakk om et enkeltvedtak som kan påklages?

SPØRSMÅL: Kommunestyret vårt har vedtatt en «Alkoholpolitisk handlingsplan» med blant annet bestemmelser om åpnings- og skjenketider for steder som er tildelt skjenkerett. Det er i dag bare to skjenkesteder i kommunen. Kan disse påklage vedtaket?

SVAR: Vi er her i et gråsonfelt. For at det skal være klagerett etter bestemmelsene i [forvaltningsloven § 28](#), må det være tale om et såkalt enkeltvedtak, det vil si, sies det i loven, at det er et «vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer».

Dette er da i motsetning til «forskrift», som er «et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til et ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer».

I denne saken er det tale om et generelt formet vedtak som gjelder både nåværende skjenkesteder og nye søkere, altså en prinsipielt og praktisk en ubestemt krets som blir berørt av dette. Selv om det nå altså bare er to skjenkesteder, må dette derfor oppfattes som en forskrift, som ikke kan påklages av som blir berørt av den.

Men kommunedirektøren har etter denne lovens [§ 37](#) ansvar for å påse at saken «er så godt opplyst som mulig» og herunder at «Offentlige og private institusjoner og organisasjoner for de erverv, fag eller interessegrupper som forskriftene skal gjelde eller gjelder for eller hvis interesser særlig berøres, skal gis anledning til å uttale sig» før forskriften blir vedtatt. Hvor strenge disse kravene til saksbehandlingen er, vil variere med forskriftens innhold og hvor viktig den er for dem den gjelder.

Her er det tale om en forskrift som i praksis bare vil ha betydning for et mindre antall personer eller virksomheter, slik at vi er nær grensen for et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, noe som taler for at man så langt som mulig bør sørge for at de som er direkte berørt her, får særskilt varsel om saken, rett til innsyn i saksdokumenter som utarbeides om denne, og oppfordring til å uttale seg før forslaget legges fram for kommunestyret til vedtak.

Hvis tre eller flere kommunestyremedlemmer mener at saksbehandlingen ikke oppfyller disse kravene, kan de sette fram krav om statsforvalter foretar lovlighetskontroll av vedtaket etter bestemmelsene i kommuneloven kapittel 27.

Statsforvalter kan i så fall «opphæve vedtaket hvis det er gjort feil som gjør det ugyldig». I [kommuneloven § 27](#) første avsnitt er det fastsatt at «Et slikt krav må fremmes innen tre uker fra vedtaket ble truffet», men i andre avsnitt har vi en regel om at «Hvis særlige grunner tilsier det, kan departementet [altså her statsforvalteren] på eget initiativ kontrollere om et vedtak er lovlig».

Når det som her er tale om vedtak av en forskrift som på ubestemt tid skal gjelde for alle saker om alkoholservering i kommunen, er det ikke rimelig om terskelen er svært høy for at statsforvalteren legger til grunn at det foreligger «særlige grunner» til å se på lovligheten av vedtaket og den forutgående saksbehandlingen.

Dette kan være nyttig også der statsforvalteren ikke finner noen avgjørende feil, slik at man i alle fall kan sette punktum for diskusjonen om gyldigheten av vedtaket.